

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นรายวัน จังหวัดเชียงใหม่ ตามแนวคิด ประชาสังคม เป็นการวิจัยเชิงกรณีศึกษา โดยมีวิธีวิจัยดังนี้

- ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)
- ส่วนที่ 2 การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)
- ส่วนที่ 3 การสำรวจความคิดเห็น (Survey Research)

ขอบเขตการวิจัย

- ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ศึกษาเฉพาะหนังสือพิมพ์รายวันที่ออกเผยแพร่ในจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 2 ฉบับ ได้แก่ หนังสือพิมพ์ไทยนิวส์ และหนังสือพิมพ์เชียงใหม่นิวส์ ในช่วงระหว่างวันที่ 1 มกราคม 2543 ถึง วันที่ 31 ธันวาคม 2543
- ส่วนที่ 2 การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)

ศึกษากลุ่มตัวอย่าง 5 กลุ่ม ได้แก่ ผู้ประกอบการหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นในจังหวัดเชียงใหม่, ผู้นำกลุ่มประชาสังคมในจังหวัดเชียงใหม่, นักวิชาการที่สนใจด้านหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น, นักวิชาการที่สนใจด้านประชาสังคม, และนักวิชาการพัฒนาชุมชนจังหวัดเชียงใหม่
- ส่วนที่ 3 การสำรวจความคิดเห็น (Survey Research)

ศึกษากลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้นำกลุ่มประชาสังคมในจังหวัดเชียงใหม่

ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิเคราะห์เนื้อหาคือ หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นรายวัน ที่ออกเผยแพร่ในจังหวัดเชียงใหม่ มีจำนวน 2 ฉบับ ได้แก่ หนังสือพิมพ์ไทยนิวส์ และหนังสือพิมพ์เชียงใหม่นิวส์ ในช่วงระหว่างวันที่ 1 มกราคม 2543 ถึง วันที่ 31 ธันวาคม 2543

กลุ่มตัวอย่างและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์เนื้อหา คือ หนังสือพิมพ์รายวัน ที่ออกเผยแพร่ในจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งมีจำนวน 2 ฉบับ ได้แก่ หนังสือพิมพ์ไทยนิวส์ และหนังสือพิมพ์เชียงใหม่นิวส์ โดยจะศึกษาฉบับที่ออกเผยแพร่ในช่วงระหว่างวันที่ 1 มกราคม 2543 ถึง วันที่ 31 ธันวาคม 2543 รวมระยะเวลา 365 วัน จำนวน 730 ฉบับ ($365 \times 2 = 730$)

หน่วยที่ใช้ในการวิเคราะห์ (Unit of Analysis)

สำหรับหน่วยที่ใช้ในการวิเคราะห์ ใช้เกณฑ์วิเคราะห์เป็นรายเรื่อง (Item) และ ตามสาระหลัก (Thematic Analysis) ได้แก่ การวิเคราะห์ประเด็นสาธารณะที่นำเสนอในหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นรายวัน สำหรับการวิเคราะห์รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนบนหน้าหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นรายวัน ใช้ความถี่ (Frequency) และการปรากฏ (Appearance)

หน่วยในการระบุจำนวน (Unit of Enumeration) ใช้การวัดเป็นตารางนิ้วแทนการนับจำนวนคอลัมน์นิ้ว เพื่อระบุปริมาณเนื้อหาที่ปรากฏเป็นพื้นที่สาธารณะบนหน้าหนังสือพิมพ์ ซึ่งเป็นเวทีในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของประชาชน โดยวัดเป็นสัดส่วนเปรียบเทียบกับเนื้อหาของหนังสือพิมพ์ทั้งฉบับ

การจำแนกเนื้อหา

สำหรับการจำแนกเนื้อหาของหนังสือพิมพ์ เพื่อพิจารณาถึงบทบาทตามแนวประชาสังคมของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นนั้น จะแบ่งได้ดังนี้

1. บทบาทการกำหนดประเด็นสาธารณะ จะพิจารณาจากเนื้อหาที่มีการนำเสนอในรูปแบบของข่าว โดยเจาะจงประเด็นข่าวที่เป็นประเด็นสาธารณะ ที่เกิดจากการเรียกร้องของประชาชนและหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นรายวันทั้ง 2 ฉบับคือ ไทยนิวส์และเชียงใหม่นิวส์ ได้นำเสนออย่างต่อเนื่อง ในช่วงปี พ.ศ. 2543 ได้แก่
 1. ผลกระทบจากเหตุการณ์โรงงานลำไยระเบิด
 2. การประท้วงของสมาชิกสหกรณ์สีล้อย
 3. ปัญหาสถานที่ทิ้งขยะ
 4. ปัญหาราคาลำไย
 5. ปัญหาราคาหอมหัวใหญ่
 6. การประท้วงการประชุม ADB
 7. การบุกรุกพื้นที่ริมแม่น้ำปิง

8. ปัญหาการสร้างสะพานข้ามแยกถนนสนามบิน
9. พุทธกิจกรรมของพระภิกษุ สีสั่งวโร หรือครูบาหล้า

2. บทบาทการสร้างกระแสและพลังประชาคม จะพิจารณาจากการกำหนดวาระประชาชน ผ่านบทบรรณาธิการ บทความแสดงความคิดเห็นหรือคอลัมน์ ในประเด็นสาธารณะเช่นเดียวกับประเด็นในข้อที่ 1

3. บทบาทการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม โดยจะพิจารณาจากรูปแบบของการมีส่วนร่วมในด้านต่างๆ ได้แก่

3.1 การมีส่วนร่วมในการกำหนดประเด็นของเนื้อหา แบ่งเป็นลักษณะดังนี้

- เป็นแหล่งข่าวให้สัมภาษณ์
- เป็นแหล่งข่าวแจ้งข้อมูล

3.2 การมีส่วนร่วมในการนำเสนอเนื้อหา ได้แก่

3.2.1 การเป็นแหล่งข่าว จะแบ่งลักษณะได้ดังนี้ คือ

- ประชาชนทั่วไป หรือสมาชิกของกลุ่มประชาสังคม
- ตัวแทนกลุ่มประชาสังคม
- ผู้นำกลุ่มประชาสังคม
- เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานรัฐ
- นักวิชาการ

3.2.2 ลักษณะผู้เขียนบทความแสดงความคิดเห็นหรือคอลัมน์ ได้แก่

- ประชาชนทั่วไป หรือสมาชิกของกลุ่มประชาสังคม
- ตัวแทนกลุ่มประชาสังคม
- ผู้นำกลุ่มประชาสังคม
- เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานรัฐ
- นักวิชาการ
- อื่นๆ

4. บทบาทการเป็นเวทีสาธารณะ โดยจะพิจารณาจากการอุทิศเนื้อที่ในหน้าหนังสือพิมพ์ เพื่อเปิดโอกาสให้สมาชิกของกลุ่มประชาสังคม ตัวแทนกลุ่มประชาสังคม

ต่างๆ รวมทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน หรือผู้ที่เกี่ยวข้องในประเด็นสาธารณะ โดยใช้เนื้อที่หนังสือพิมพ์ในการแสดงออกในรูปแบบต่างๆ

การสร้างและทดสอบเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์เนื้อหา คือตารางบันทึกข้อมูล (Coding Sheet) ขั้นตอนในการสร้างและทดสอบดังนี้

1. การกำหนดประเด็นสาธารณะของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นรายวัน จังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยได้ทำการทำการสำรวจประเด็นสาธารณะต่างๆ ซึ่งเป็นประเด็นที่เกิดจากการเรียกร้องของประชาชนและหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นรายวันทั้ง 2 ฉบับ นำเสนออย่างต่อเนื่อง แล้วจึงจำแนกเพื่อนำมาวิเคราะห์ตามบทบาทที่กำหนดไว้
2. หลังจากสร้างตารางบันทึกข้อมูลแล้ว ผู้วิจัยจะเลือกหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นรายวัน จังหวัดเชียงใหม่ มาชื่อละ 10 ฉบับ ได้แก่ หนังสือพิมพ์ไทยนิวส์จำนวน 10 ฉบับ และหนังสือพิมพ์เชียงใหม่นิวส์ 10 ฉบับ รวม 20 ฉบับ โดยใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) คือเลือกฉบับที่มีการนำเสนอประเด็นที่กำหนดไว้แล้วข้างต้น จากนั้นจะทดลองการบันทึกข้อมูลโดยวิเคราะห์เนื้อหาจากหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นดังกล่าว เพื่อพิจารณาในการปรับปรุงแก้ไข ก่อนนำไปใช้จริง
3. ทดสอบความเชื่อมั่น ด้วยการพิจารณาและตรวจสอบความครบถ้วนและครอบคลุมเนื้อหาที่จะทำการวิเคราะห์ โดยอาจารย์ที่ปรึกษา

การเก็บรวบรวมข้อมูล

สำหรับการศึกษามหาวิทยาลัยในแนวคิดประชาสังคมของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นรายวัน จังหวัดเชียงใหม่ ที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์กลุ่มตัวอย่าง โดยรวบรวมจากสำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ทั้งนี้เพราะเป็นสถานที่ที่สะดวกสำหรับผู้วิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลและการใช้สถิติ

การประมวลผลข้อมูลใช้โปรแกรม SPSS/PC การวิเคราะห์ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เพื่ออธิบายลักษณะทั่วไปของข้อมูลที่ศึกษาได้แก่ จำนวน ความถี่ และเนื้อที่ ของการนำเสนอประเด็นสาธารณะ รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนบนหน้าหนังสือพิมพ์ และการอุทิศเป็นเนื้อที่สาธารณะบนหน้าหนังสือพิมพ์

ส่วนที่ 2 การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)

ประชากร

ประชากร ต้องการศึกษประกอบด้วย 5 กลุ่ม ดังนี้

1. ผู้ประกอบการหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น จังหวัดเชียงใหม่
2. ผู้นำกลุ่มประชาสังคม ในจังหวัดเชียงใหม่ เช่น กลุ่มอาชีพ, กลุ่มออมทรัพย์, องค์กรพัฒนาเอกชน, หอการค้าจังหวัด, สภาอุตสาหกรรมจังหวัด เป็นต้น
3. นักวิชาการที่สนใจด้านหนังสือพิมพ์
4. นักวิชาการที่มีความสนใจด้านประชาสังคม
5. นักวิชาการพัฒนาชุมชนจังหวัดเชียงใหม่

กลุ่มตัวอย่างและวิธีการเลือก

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้วิธีแบ่งเป็น 5 กลุ่ม รวมทั้งหมด 26 คน คือ

กลุ่มที่ 1 กลุ่มผู้ประกอบการหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นในจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 5 คน ได้แก่

1. นายมนต์ชัย เทศะแพทย์ บรรณาธิการ ผู้พิมพ์ ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา หนังสือพิมพ์ ไทยนิวส์
2. นายสราวุฒิ แซ่เตี๋ยว ผู้อำนวยการ หนังสือพิมพ์เชียงใหม่นิวส์
3. นายอำนาจ จงยศยิ่ง ผู้อำนวยการ บรรณาธิการ ผู้พิมพ์ ผู้โฆษณา หนังสือพิมพ์ภาคเหนือ
4. นายบุญญฤทธิ์ ตูลาพันธ์พงศ์เจ้าของ บรรณาธิการบริหาร หนังสือพิมพ์เมืองราย
5. นายมานพ งามเสงี่ยม เจ้าของ บรรณาธิการบริหาร หนังสือพิมพ์ลานนา

กลุ่มที่ 2 กลุ่มผู้นำกลุ่มประชาสังคมในจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเลือกตัวอย่างแบบตามวัตถุประสงค์

ประสงค์ (Purposive sampling) โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม รวมทั้งหมด 12 คน ได้แก่

1. ผู้นำกลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชนที่มีสถานที่ตั้งอยู่ในจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 3 คน ได้แก่
 - 1.1 ผู้นำกลุ่มประชาคมที่มีวัตถุประสงค์ เพื่อการสังคมสงเคราะห์ คือมีวัตถุประสงค์เพื่อ ช่วยเหลือผู้ประสบปัญหาทุกข์ยากต่างๆ เช่น ความ

ยากจน ผู้ด้อยโอกาส คนพิการ ผู้ประสบภัยต่างๆ เป็นต้น โดยมีจำนวน 1 คน ได้แก่ ประธานโครงการสุขภาพเพื่อชาวเขา

1.2 ผู้นำกลุ่มประชาคมที่มีวัตถุประสงค์ เพื่อแก้ไขปัญหาสังคม คือมีวัตถุประสงค์ในการช่วยแก้ไขปัญหาสังคมต่างๆ เช่น ปัญหายาเสพติด ปัญหาโรคเอดส์ ปัญหาสิ่งแวดล้อม เป็นต้น โดยมีจำนวน 1 คน ได้แก่ ผู้อำนวยการศูนย์ hot line

1.3 ผู้นำกลุ่มประชาคมที่มีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาสังคม ได้แก่กลุ่มประชาสังคมที่มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาศาสนา ศิลปวัฒนธรรม, พัฒนาคุณภาพชีวิต , พัฒนาสตรี เด็กและเยาวชน, พัฒนาสถาบันครอบครัว, พัฒนาชุมชน, ส่งเสริมสิทธิมนุษยชน, ส่งเสริมประชาธิปไตย, ส่งเสริมการศึกษา เป็นต้น จำนวน 1 คน ได้แก่ หัวหน้าข่าวหนังสือพิมพ์ ลูกเกษตร มูลนิธิโลกทัศน์ไทย

2. ผู้นำกลุ่มองค์กรชาวบ้าน ซึ่งเป็นองค์กรที่เกิดขึ้นในชุมชนต่างๆ โดยผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มองค์กรชาวบ้านในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ โดยเห็นว่าเป็นเขตอำเภอที่ประชาชนสามารถรับข่าวสาร จากหนังสือพิมพ์ได้มากกว่าเขตอื่นที่อยู่ห่างไกล ประกอบกับทั้งประชาชนในอำเภอและกลุ่มองค์กรชุมชนในเขตอำเภอดังกล่าว มีศักยภาพสูงที่จะเข้ามีส่วนร่วมในสื่อหนังสือพิมพ์ได้ โดยจะแบ่งกลุ่มองค์กรชุมชนออกเป็น 2 ประเภทหลักจำนวน 4 คน คือ

1. กลุ่มทางเศรษฐกิจ ได้แก่ กลุ่มออมทรัพย์ และกลุ่มอาชีพ 2 คน
2. กลุ่มทางสังคม ได้แก่ กลุ่มสตรี กลุ่มเยาวชน 2 คน

3. กลุ่มผู้นำองค์กรที่เกิดจากการร่วมกันของกลุ่มบุคคล ที่มีวัตถุประสงค์ได้วัตถุประสงค์หนึ่งโดยเฉพาะ จำนวน 4 คน ได้แก่

1. หัวหน้าฝ่ายประชาสัมพันธ์ หอการค้าจังหวัดเชียงใหม่
2. บรรณารักษ์การบริหาร สำนักข่าวประชาธรรม
3. นายกสมาคมหนังสือพิมพ์ภาคเหนือ
4. ประธานชมรมจักรยานวันอาทิตย์

กลุ่มที่ 3 นักวิชาการที่สนใจด้านหนังสือพิมพ์ จำนวน 3 คน ได้แก่

1. รองศาสตราจารย์ พิศิษฐ์ ขวาลาวัช นักวิชาการอิสระ

2. รองศาสตราจารย์ ดร.อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
3. คุณชวรงค์ ลิมป์ปัทมปาณี ผู้อำนวยการศูนย์ข้อมูล หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ

กลุ่มที่ 4 นักวิชาการที่สนใจในเชิงประชาสังคม จำนวน 3 คน ได้แก่

1. ดร.ชัยวัฒน์ ธีระพันธ์ สถาบันการเรียนรู้และพัฒนาประชาสังคม
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วันดี ทองงอก ภาควิชาสื่อสารมวลชน คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
3. รองศาสตราจารย์ ดร.ธเนศวร์ เจริญเมือง คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

กลุ่มที่ 5 นักวิชาการพัฒนาชุมชน จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 3 คน

1. คุณยิ่งพันธ์ จันทศิริ นักวิชาการพัฒนาชุมชน 6 จังหวัดเชียงใหม่
2. คุณธนรัฐ ทศนิยม นักวิชาการพัฒนาชุมชน 6 จังหวัดเชียงใหม่
3. คุณอัญชลี เลิศพร นักวิชาการพัฒนาชุมชน 6 จังหวัดเชียงใหม่

เครื่องมือและทดสอบเครื่องมือ

สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 5 กลุ่ม เป็นแบบสัมภาษณ์เจาะลึกซึ่งมีแนวคำถามดังนี้

1. แนวคำถามสำหรับผู้ประกอบการหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น จังหวัดเชียงใหม่
 - 1.1 มีความเข้าใจเกี่ยวกับหนังสือพิมพ์ตามแนวคิดประชาสังคม มากน้อยเพียงใด
 - 1.2 คิดว่าหนังสือพิมพ์ตามแนวคิดประชาสังคมนี้ จะส่งผลดีหรือผลเสียอย่างไรในการทำหน้าที่ของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น
 - 1.3 มีวิธีการกำหนดประเด็นข่าว เช่น ปัญหาสถานที่ทิ้งขยะ ปัญหาราคาลำไย ปัญหาราคาหอมหัวใหญ่ หรือปัญหาการสร้างสะพานข้ามแยกถนนสนามบิน อย่างไร
 - 1.4 หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นมีพลังหรืออิทธิพล พอที่จะสร้างประเด็นข่าวท้องถิ่นต่างๆ ให้เป็นข่าวกระแสหลักได้หรือไม่ มากน้อยเพียงไร และเพราะเหตุใด
 - 1.5 มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดประเด็นสาธารณะข้างต้น อย่างไรบ้าง

- 1.6 ในมุมมองของการเป็นผู้ประกอบการหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น คิดว่าหนังสือพิมพ์ต้องปรับตัว ทั้งในแง่ของการเป็นเจ้าของและการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อให้สอดคล้องกับบทบาทตามแนวคิดประชาสังคมอย่างไร

2. แนวคำถามสำหรับผู้นำกลุ่มประชาสังคม

- 2.1 มีความเข้าใจเกี่ยวกับหนังสือพิมพ์ตามแนวคิดประชาสังคม มากน้อยเพียงใด
- 2.2 ที่ผ่านมามีหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นที่กำหนดประเด็นสาธารณะที่จะนำเสนออย่างไร และอยากให้หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นกำหนดประเด็นข่าวด้วยวิธีใด อย่างไรบ้าง
- 2.3 ควรมีการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมกำหนดประเด็นข่าวอย่างไร
- 2.4 หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นควรเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมกับหนังสือพิมพ์ในลักษณะอย่างไรบ้าง
- 2.5 หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นมีความสามารถพอที่จะสร้างประเด็นข่าวต่างๆ มาเป็นข่าวกระแสหลักได้หรือไม่ มากน้อยเพียงใด อย่างไร
- 2.6 กลุ่มประชาสังคมมีความพร้อม หรือมีอุปสรรค และการปรับตัวอย่างไรบ้าง เพื่อเข้าไปมีส่วนร่วมกับหนังสือพิมพ์ตามแนวคิดประชาสังคม

3. แนวคำถามสำหรับนักวิชาการที่สนใจด้านหนังสือพิมพ์

- 3.1 มองการกำหนดประเด็นข่าวของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น จังหวัดเชียงใหม่ที่ผ่านมามีอย่างไรบ้าง
- 3.2 การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมในการกำหนดประเด็นข่าว มีมากน้อยเพียงใด และสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนหรือไม่ เพราะอะไร
- 3.3 ที่ผ่านมามีหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นที่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมกับหนังสือพิมพ์ในรูปแบบใดบ้าง
- 3.4 หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นมีศักยภาพเพียงพอในการที่จะทำให้ประเด็นท้องถิ่นนั้น กลายเป็นประเด็นข่าวกระแสหลักนั้น ได้หรือไม่ มากน้อยเพียงใด เพราะเหตุใด และอย่างไรบ้าง
- 3.5 คิดว่าจะมีความเป็นไปได้และอุปสรรคอะไรบ้างของการเกิดขึ้นของหนังสือพิมพ์ในแนวคิดประชาสังคม

4. แนวคำถามสำหรับนักวิชาการที่สนใจด้านประชาสังคม
 - 4.1 หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นและกลุ่มประชาสังคมในจังหวัดเชียงใหม่จะมีความเข้าใจในแนวคิดประชาสังคมมากน้อยเพียงใด เพราะอะไร
 - 4.2 การกำหนดประเด็นข่าวของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนหรือไม่
 - 4.3 กลุ่มประชาสังคมควรมีส่วนร่วมกับหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นในรูปแบบใดบ้าง เพราะเหตุใด
 - 4.4 ขณะนี้กลุ่มประชาสังคมมีความพร้อมหรือมีอุปสรรค และควรมีการปรับตัวอย่างไร เพื่อให้สอดคล้องกับแนวคิดประชาสังคม

5. แนวคำถามสำหรับนักวิชาการพัฒนาชุมชน จังหวัดเชียงใหม่
 - 4.1 คิดว่าหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นและกลุ่มประชาสังคมในจังหวัดเชียงใหม่ มีความเข้าใจในแนวคิดประชาสังคมมากน้อยเพียงใด เพราะเหตุใด
 - 4.2 การกำหนดประเด็นข่าวของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น ที่ผ่านมาสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนหรือไม่ อย่างไร
 - 4.3 กลุ่มประชาสังคมควรเข้ามามีส่วนร่วมกับหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น ในรูปแบบใด เพราะเหตุใด
 - 4.4 กลุ่มประชาสังคมมีความพร้อม หรือมีอุปสรรค และควรปรับตัวอย่างไร เพื่อให้สอดคล้องกับแนวคิดประชาสังคม

ในการทดสอบคำถามในการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ตั้งคำถามสำหรับกลุ่มตัวอย่างต่างๆ ซึ่งคำถามทั้งหมดจะต้องผ่านการพิจารณาจากอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อนำมาปรับปรุงและใช้ในการปฏิบัติจริงต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยจะดำเนินการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดด้วยตัวเอง

ส่วนที่ 3 การสำรวจความคิดเห็น (Survey Research)

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ ได้แก่ ผู้นำกลุ่มประชาสังคมในจังหวัดเชียงใหม่ โดยจะแบ่งตามวัตถุประสงค์ของกลุ่มประชาสังคม จำนวนทั้งหมด 148 คน โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

1. ผู้นำกลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชน ที่ตั้งและดำเนินกิจกรรมอยู่ในจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 73 คน จาก 73 องค์กร (ทำเนียบองค์กรเอกชน ปี 2540 : 2540)
2. ผู้นำกลุ่มองค์กรชาวบ้านจาก 8 อำเภอ คือ อำเภอเมือง อำเภอดอยสะเก็ด อำเภอแม่ริม อำเภอสันทราย อำเภอสันกำแพง อำเภอสันป่าตอง อำเภอหางดง และอำเภอสารภี โดยกลุ่มองค์กรชาวบ้านทั้งหมด 64 คน แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ
 1. ผู้นำกลุ่มทางเศรษฐกิจ ได้แก่ กลุ่มออมทรัพย์ และกลุ่มอาชีพ มีจำนวนทั้งหมด 32 คน
 2. ผู้นำกลุ่มทางสังคม ได้แก่ กลุ่มสตรี และกลุ่มเยาวชน มีจำนวนทั้งหมด 32 คน
3. กลุ่มผู้นำองค์กรที่เกิดจากการร่วมกันของกลุ่มบุคคล ที่มีวัตถุประสงค์ใดวัตถุประสงค์หนึ่งโดยเฉพาะ จำนวน 11 คน

กลุ่มตัวอย่างและการสุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี มีจำนวนทั้งหมด 90 คน โดยแบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

1. ผู้นำกลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชน ที่ตั้งและดำเนินกิจกรรมอยู่ในจังหวัดเชียงใหม่ จะแบ่งตามวัตถุประสงค์ขององค์กรจำนวน 15 คน ได้แก่
 - 1.1 ผู้นำกลุ่มประชาสังคมที่มีวัตถุประสงค์ เพื่อการสังคมสงเคราะห์ คือมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือผู้ประสบปัญหาทุกข์ยากต่างๆ เช่น ความยากจน ผู้ด้อยโอกาส คนพิการ ผู้ประสบภัยต่างๆ เป็นต้น โดยมีจำนวน 5 คน ได้แก่
 1. ประธานมูลนิธิพุทธเกษตรเชียงใหม่
 2. ประธานกลุ่มอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน เชียงใหม่
 3. ประธานมูลนิธิธรรมนาถ
 4. ประธานโครงการสุขภาพเพื่อชาวเขา
 5. ผู้จัดการมูลนิธิหมอมสม พริงพวงแก้ว

1.2 ผู้นำกลุ่มประชาสังคมที่มีวัตถุประสงค์ เพื่อแก้ไขปัญหาสังคม คือมีวัตถุประสงค์ ในการช่วยแก้ไขปัญหาสังคมต่างๆ เช่น ปัญหายาเสพติด ปัญหาโรคเอดส์ ปัญหา สิ่งแวดล้อม เป็นต้น โดยมีจำนวน 5 คน

1. ประธานโครงการเพื่อนชีวิต
2. ผู้จัดการมูลนิธิโลกทัศน์ไทย
3. ผู้จัดการมูลนิธิพิทักษ์สิทธิหญิงบริการ
4. ผู้อำนวยการศูนย์ฮอทไลน์
5. ประธานมูลนิธิชาวไทยภูเขา

1.3 ผู้นำกลุ่มประชาสังคมที่มีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาสังคม ได้แก่กลุ่มประชาสังคมที่มี วัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาศาสนา ศิลปวัฒนธรรม, พัฒนาคุณภาพชีวิต , พัฒนาสตรี เด็ก และเยาวชน, พัฒนาสถาบันครอบครัว, พัฒนาชุมชน, ส่งเสริมสิทธิมนุษยชน, ส่งเสริม ประชาธิปไตย, ส่งเสริมการศึกษา เป็นต้น จำนวน 5 คน

1. ผู้อำนวยการสถาบันแมคเคนเพื่อการฟื้นฟู
2. ผู้อำนวยการศูนย์เพื่อชีวิตใหม่
3. ประธานมูลนิธิเพื่อพัฒนาและสงเคราะห์เด็ก
4. ประธานโครงการเผยแพร่และพัฒนาเครือข่ายผู้ผลิตและบริโภคพืชผัก ปลอดภัยสารพิษ ภาคเหนือตอนบน
5. ประธานโครงการพัฒนาชุมชนเลี้ยงตนเองผู้นำกลุ่มองค์กรชาวบ้าน

2. ผู้นำกลุ่มองค์กรชาวบ้าน โดยผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มองค์กรชาวบ้านในเขต 8 อำเภอ ของจังหวัด เชียงใหม่ ซึ่งเห็นว่าเป็นเขตอำเภอที่ประชาชนสามารถรับข่าวสาร จากหนังสือพิมพ์ได้มากกว่า เขตอื่นที่อยู่ห่างไกล ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอดอยสะเก็ด อำเภอแมริม อำเภอสันทราย อำเภอ สันกำแพง อำเภอสันป่าตอง อำเภอหางดง และอำเภอสารภี จำนวน 64 คน โดยจะแบ่งกลุ่ม องค์กรชุมชนออกเป็น 2 ประเภทหลักคือ

2.1 กลุ่มทางเศรษฐกิจ แบ่งได้เป็น

2.1.1 กลุ่มออมทรัพย์ อำเภอละ 2 คน รวมจาก 8 อำเภอ จำนวน 16 คน

2.1.2 กลุ่มอาชีพ อำเภอละ 2 คน รวมจาก 8 อำเภอ จำนวน 16 คน

2.2 กลุ่มทางสังคม แบ่งได้เป็น

2.2.1 กลุ่มสตรี อำเภอละ 2 คน รวมจาก 8 อำเภอ จำนวน 16 คน

2.2.2 กลุ่มเยาวชน อำเภอละ 2 คน รวมจาก 8 อำเภอ จำนวน 16 คน

3. กลุ่มผู้นำองค์กรที่เกิดจากการร่วมกันของกลุ่มบุคคล ที่มีวัตถุประสงค์ใดวัตถุประสงค์หนึ่งโดยเฉพาะ จำนวน 11 คน ได้แก่

- 3.1 ประธานหอการค้า จังหวัดเชียงใหม่
- 3.2 ประธานสภาอุตสาหกรรม จังหวัดเชียงใหม่
- 3.3 ประธานชมรมเดินเพื่อสิ่งแวดล้อม
- 3.4 กรรมการบริหาร ชมรมธนาคาร จังหวัดเชียงใหม่
- 3.5 กรรมการสภาวัฒนธรรม จังหวัดเชียงใหม่
- 3.6 นายกสมาคมมุสลิม จังหวัดเชียงใหม่
- 3.7 นายกสมาคมหนังสือพิมพ์ภาคเหนือ
- 3.8 กรรมการบริหารสโมสรนักศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- 3.9 ผู้อำนวยการมูลนิธิ วาย เอ็ม ซี เอ ภาคเหนือ
- 3.10 ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- 3.11 นายกสมาคมท่องเที่ยว จังหวัดเชียงใหม่

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) จำนวน 1 ชุด ประกอบด้วยคำถามให้เลือกตอบ (Multiple-choice) และมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale) เลือกตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ ซึ่งแบบสอบถามชุดดังกล่าวแบ่งเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วย เพศ, อายุ, สังกัดกลุ่มประชาสังคม, ตำแหน่งในกลุ่มประชาสังคม และอำเภอ ซึ่งเป็นคำถามแบบเลือกตอบข้อเดียวจากหลายตัวเลือก รวมทั้งหมด 5 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นคำถามที่ใช้ในการพิจารณาบทบาทโดยทั่วไปของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น ราชวันจังหวัดเชียงใหม่ และความเข้าใจในบทบาทตามแนวคิดประชาสังคมของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น ซึ่งเป็นคำถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale) เพื่อนำมาจัดอันดับ (Ranking) แบ่งเป็น 2 ข้อหลัก รวมทั้งหมด 31 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นคำถามที่พิจารณาบทบาทตามแนวคิดประชาสังคม ของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ที่ได้เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมบนหน้าหนังสือพิมพ์หรือองค์กรหนังสือ ซึ่งเป็นคำถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale) เพื่อนำมาจัดอันดับ (Ranking) แบ่งเป็น 2 ข้อหลัก รวมทั้งหมด 24 ข้อ

ตอนที่ 4 เป็นคำถามเพื่อพิจารณา บทบาทตามแนวคิดประชาสังคมของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น ที่ควรจะเป็นในอนาคต ที่ได้เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมบนหน้าหนังสือพิมพ์ หรือองค์กรหนังสือพิมพ์ เป็นคำถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale) เพื่อนำมาจัดอันดับ (Ranking) แบ่งเป็น 2 ข้อหลัก รวมทั้งหมด 38 ข้อ

ตอนที่ 5 เป็นคำถามที่ใช้เพื่อพิจารณาอุปสรรคที่มีผลต่อการแสดงบทบาทตามแนวคิดประชาสังคมของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น ได้แก่ อุปสรรคในส่วนของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น และอุปสรรคในส่วนของกลุ่มประชาสังคม เป็นคำถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale) เพื่อนำมาจัดอันดับ (Ranking)) แบ่งเป็น 2 ข้อหลัก รวมทั้งหมด 21 ข้อ

การทดสอบเครื่องมือ

การทดสอบความตรงของเนื้อหาของแบบสอบถาม (Content validity) วินิจฉัยโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เกี่ยวข้อง และอาจารย์ที่ปรึกษา จากนั้นจะนำไปทดสอบใช้กับผู้นำประชาสังคมจำนวน 10 คน เพื่อสำรวจความครอบคลุมของประเด็นเนื้อหาตามแนวคิด ทฤษฎี และปัญหานำวิจัย ตลอดจนการสื่อตามความหมายของภาษาที่ชัดเจน ตรงประเด็น ทั้งนี้เพื่อให้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือที่สามารถวัดในสิ่งที่ต้องการวัดได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยจะดำเนินการเก็บข้อมูลทั้งหมดด้วยตัวเอง โดยมีขั้นตอนดังนี้คือ นำแบบสอบถามไป เพื่อขอความร่วมมือจากผู้นำกลุ่มประชาคมในจังหวัดเชียงใหม่ และให้ตอบแบบสอบถามพร้อมกับรับคืนในวันเดียวกัน และเมื่อแบบสอบถามกลับคืนมาแล้ว ก็จะถูกนำไปบันทึกข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยจะดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติดังนี้

1. ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม จะวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละของแต่ละรายการ

2. ข้อมูลที่เป็นความคิดเห็นของผู้นำกลุ่มประชาสังคมทั้งหมด จะวิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และการเรียงอันดับ (Ranking)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย